

Son birkaç yıldır alışkanlık oldu, değişik konularda üç-dört kitabı birlikte okuyorum. Okunma hızları farklı tabii ve farklı zamanlarda bitiyorlar. En fazla iki farklı dilde, üç dil olunca pek hoşuma gitmiyor, neden bilmem. Son birkaç günde iki kitaba o kadar daldım ki, başka kitaba bakmadım, ek olarak sadece dergi okudum. Kitapların ikisi de Almanca; birisi Çavuşeşku'nun biyografisi diğeri ise Hannibal; bu da biyografi sayılır.

İlkini yazmayı planladığım kitap için okumam gerekti ve açıkçası bu adamı hiç sevmezdim; gördüm ve dinledim, oradan biliyorum. Hannibal ise antik çağdan en sevdiğim tarihsel figürdür. Sonraki yazılarda bu iki kişiyle ilgili kitaplarda anlatılanları aktarmadan önce Çavuşeşku'yu nerede görüp dinlediğimi anlatayım.

Ekim devriminin 70. yılı nedeniyle Moskova'dayız. Sol Birlik'te bulunan partilerden birkaç temsilci birlikte gitmiştik. Haydar Kutlu, Yalçın Yusufoglu ve ben. Kemal Burkay da grupta var mıydı, hatırlamıyorum.

70. yıl vesilesiyle Moskova'ya gelmiş çok sayıda komünist ve ilerici kabul edilen örgütten temsilcilerle yapılan büyük toplantıya katıldık. Sıkışık düzen oturulduğu için tam saymak zordu ama yaklaşık 200 kişi vardı. Ertesi günkü gazetelerde toplantının geniş objektifle çekilmiş bir fotoğrafı yayınlandı. Bir gazete bende hala duruyor. Nereden oturduğumu bildiğim için kendimi bulabilirim, aksi durumda bulmak çok zor.

Toplantıda bildiğim simalardan Gorbaçov, Honecker, Çavuşeşku, Jivkov ve tabii Fidel Castro vardı. Mutlaka başka partilerin başkanları da gelmişti (Çin Komünist Partisi ile Arnavutluk Emek Partisi katılmamıştı) ama isim olarak bilmiyordum. Malum devamlı fotoğraf çekiliyordu. Yanımda hangi ülkeden olduğunu bilmediğim bir katılımcı İngilizce olarak, "Castro ile aynı fotoğrafta yer alacağım hiç aklıma gelmezdi" demişti.

Değişik parti ve örgütlerden kişiler söz alıp konuştular, normalde 15-20 dakika konuşuyordu. Gorbaçov'un politikasına kesinlikle karşı olduğunu bildiğim Çavuşeşku yaklaşık bir saat konuştu. Anında çeviriyi kulaklıktan izlemek mümkündü, ben Almancasını dinliyordum. Bomboş

bir konuşmaydı, bir saatte ne söyledi dersiniz aklımda kelime kalmamıştı.

Castro konuşmadı.

Son konuşmacılardan birisi Almanya'da o yıllarda Yeşiller Partisi'nde olan Jutta Ditfurth idi. Kadın konuşmasına "Burada daha çok kadın görmeyi isterdim" diye başladı. Kadının kurtuluşu sosyalizmdeydi ama salonda en fazla 20 kişi kadındı. Ertesi günkü bütün gazetelerde kadının bu sözleri manşetti. Bize 100'er Ruble vermişlerdi ama öyle bir miktar ki harcamakla bitmiyor. Bir sürü İngilizce kitap aldım, paranın yarısı bile bitmedi, bunun üzerine bir Rus kalpağı almıştım. Alışveriş yaptığım her yerde Almanya'dan geldiğimi öğrenince bana Jutta'yı soruyorlardı. Kadının konuşması öylesine ilgi çekmişti.

Sonra Kızıl Meydan'daki törene katıldık. Daha önce Lenin'in mozalesini tabii ki ziyaret ettim. Moskova malum çok soğuk, yerler kar. Töreni bir saat kadar ayakta izledikten sonra ayak parmaklarımı hareket ettirmek istedim ama hissetmiyordum. Moskovalılar alışık ama dışarıdan gelenler değil tabii, biraz daha böyle durursam ayaklardan başlayarak donacağım anlaşılabilir... Töreni sonuna kadar izlemedim ve alandan biraz uzaklaşınca gördüm ki benim gibi çok kişi aynı yolu seçmiş.

Bundan sonraki yazıda bizde hiç bilinmeyen sosyalist Romanya'nın tarihi, 1989'da Temeşvar'da başlayan ayaklanmayı, 1100 kişinin öldüğü iç savaşı ve Çavuşeşku'nun öldürülmesi anlatılacaktır. 1989 sonlarında Romanya'daki iktidar değişikliğinin kimilerince iddia edildiği gibi CIA ile ilgisi bulunmuyor, isim isim kimin ne yaptığı belli.

Kitapta yapılan bir belirleme özellikle hoşuma gitti çünkü bugüne kadar savunduğum görüşü Romanya özelinde doğruluyordu: Çavuşeşku yönetimine karşı alternatif nomenklatura adı da verilen yönetici kesimin ikinci kademesinden çıkacaktı.